

2017-05-04

Kommunfullmäktige

Dnr Kst 2017/177

Fairtrade City – diplomering av Järfälla kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

1. Järfälla kommun ska ansöka om att bli en diplomerad Fairtrade City.
2. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram förslag på målnivåer samt handlingsplan för att nå dessa.
3. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utse en representant från nuvarande majoritet och en representant från nuvarande opposition att ingå i styrgruppen för Fairtrade city i Järfälla kommun.

Ärendet i korthet

Kommunfullmäktige biföll 2012 motionen ”Gör Järfälla till Fairtrade City/Rättvisemärkt”. I enlighet med motionen har förutsättningarna för att bli en Fairtrade City kartlagts.

Fairtrade City är en diplomering för kommuner som engagerar sig för etisk konsumtion. Diplomeringen innebär att kommunen lever upp till kriterier och krav på rättvis handel i offentlig upphandling, att det bedrivs ett aktivt informationsarbete samt erbjuds ett utbud av Fairtrade-märkta produkter i butiker, på serveringsställen och arbetsplatser.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att Järfälla kommun ska ansöka om att bli en diplomerad Fairtrade City och ta fram förslag på målnivåer och handlingsplan för att nå dessa. Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att kommunstyrelsen ges i uppdrag att utse representanter från nuvarande majoritet och opposition att ingå i styrgruppen för Fairtrade city i Järfälla.

Handlingar

1. Kommunstyrelseförvaltningen tjänsteskrivelse 2017-05-04
2. Kommunfullmäktiges beslut 2012-02-20, § 17

Bakgrund

Kommunfullmäktige biföll 2012 motionen ”Gör Järfälla till Fairtrade City/Rättvisemärkt”. I enlighet med motionen har förutsättningarna kartlagts för att bli en Fairtrade City.

I juni 2016 genomförde två sommarjobbare en kartläggning av Fairtrade – produkter i kommunen. Butikerna och fiket de besökte hade tillsammans mer än 55 Fairtrade-märkta produkter. Antalet arbetsplatser uppfylls genom att kommunen som största arbetsgivare erbjuder Fairtrade-märkt kaffe och te.

En styrgrupp för arbete med Fairtrade är tillsatt med representation från närsamhället. Under 2017 planerar styrgruppen att genomföra riktade informationsinsatser, en uppföljning av kartläggningen kommer att genomföras av sommarjobbare. Med detta som utgångspunkt finns det förutsättningar att ansöka om att bli en diplomerad Fairtrade city under 2017.

Om Fairtrade City

Fairtrade City är en diplomering för kommuner som engagerar sig för etisk konsumtion. Fairtrade City innebär att kommunen lever upp till kriterier som rör etisk upphandling, ett aktivt informationsarbete samt ett utbud av etiskt märkta produkter i butik och på arbetsplatser.

Fairtrade City-diplomeringen har funnits sedan 2001 i Storbritannien och nu finns över 1600 Fairtrade City-diplomerade kommuner i Europa, Nord- och Sydamerika, Afrika, Asien och Australien. 2006 lanserade Fairtrade Sverige konceptet Fairtrade City och i dag är 70 kommuner diplomerade i Sverige.

Genom Fairtrade får odlare och anställda i länder med utbredd fattigdom tillgång till en internationell marknad och en möjlighet till ökad försäljning. Kriterierna ställer krav på lönenivån och sätter ett garanterat minimipris för produkten, därtill långsiktiga handelsrelationer och avtal mellan producent och köpare. Kriterierna reglerar också arbetsvillkoren för anställd arbetskraft, med avseende på de anställdas säkerhet och hälsa.

Förutsättningar för diplomering

Diplomeringen innebär att kommunen lever upp till kriterier och krav på rättvis handel i offentlig upphandling, att det bedrivs ett aktivt informationsarbete samt erbjuds ett utbud av Fairtrade-märkta produkter i butiker, på serveringsställen och arbetsplatser.

1. Kommunens ansvar

Kommunen som organisation ha en tydlig och mätbar målsättning rörande den offentliga konsumtionen samt kunna erbjuda och öka konsumtionen av produkter inom kommunens avtal, utifrån principerna för rättvis handel och ILO:s kärnkonventioner. Kommunhusets offentliga konsumtion av etiskt märkta produkter ska redovisas separat.

2. Styrgrupp

Arbetet leds av en lokal styrgrupp som sätts samman av representanter från hela närsamhället som näringsliv, handeln, frivilligorganisationer, Fairtrades medlemsorganisationer samt politiker och tjänsteman från kommunen. Tre personer utses till styrgruppens ordförande, styrgruppens kontaktperson gentemot Fairtrade Sverige samt kontaktperson för lokalt ambassadörsnätverk.

3. Utbud

En kartläggning av näringsidkare som säljer Fairtrade-märkta produkter så som dagligvaruhandeln, serveringsställen, caféer, hotell, restauranger samt andra butiker ska genomföras för lokal samverkan och ökad konsumtion. Samarbete ska etableras med både lokala handlare och serveringsställen och kontaktuppgifter redovisas

4. Fairtrade på jobbet

De arbetsplatser som fikar Fairtrade-märkt kaffe, te och socker registrerar själva arbetsplatsen på Fairtrades hemsida. Styrgruppen redovisar i ansökan på vilket sätt de kommer att engagera fler arbetsplatser att själva registrera sig
Informationsarbete

5. Informationsarbete

Styrgruppen ansvarar för att samordna och arrangera minst fyra informationsinsatser om Fairtrade och rättvis handel varje år samt att dokumentera och redovisa dessa. Minst en aktivitet ska vara publik för kommunens medborgare. Styrgruppen redogör också för på vilket sätt de planerar att kommunicera att kommunen är Fairtrade City-diplomerad

Hittills har kommunen uppfyllt alla kriterier ovan, utom nummer 1. För att kunna diplomerats krävs att kommunen formulerar en konkret målsättning för den etiska offentliga upphandlingen. Fairtrade Sverige kräver en förbättring av andelen varor årligen för att kommunen ska kunna omdiplomerats. Mätbara mål underlättar uppföljning och konkretiserar den politiska viljeinriktningen för kommunkoncernen.

Analys

Rättvis handel har uppmärksammats inom EU där dess betydelse för global utveckling och fattigdomsbekämpning har lyfts fram på olika sätt, bland annat i samband med offentlig upphandling och arbetet med Agenda 2030.

EU-parlamentet antog 17 april 2014 direktivet (2014/24/EU) som uppmuntrar till att ställa miljömässiga och sociala krav samt att använda tredjepartscertifieringar och märkningar som verifikat och bevis för att de ställda kraven uppfylls. Fairtrade är en sådan tredjepartscertifiering.

Det lokala styrdokument som mest knyter an till etiska mål är kommunens upphandlingspolicy.

Barnkonsekvensanalys

Kommunen ställer krav i upphandlingar att ILO:s konventioner ska följas. Arbetet med en tredjepartscertifiering stärker möjligheten till uppföljning av Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr. 138, som innebär att personer under 15 år inte ska anses vara arbetsföra. För lättare arbeten gäller åldern 13 år och för farliga arbeten 18 år. Alla personer under 18 år räknas som barn.

Ekonomiska konsekvenser

För att vara en diplomerad Fairtrade City krävs att informationsinsatser genomförs årligen, ett utökat utbud samt att andelen ökar av redan avtalade etiskt märkta produkter. Dessutom tar Fairtrade City en avgift på 15 000 kronor årligen. En årlig kostnad för att driva arbetet med att vara en Fairtrade City-kommun beräknas vara cirka 200 000 SEK.

Slutsatser

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att Järfälla kommun ska ansöka om att bli en diplomerad Fairtrade City och ta fram förslag på målnivåer och handlingsplan för att nå dessa. Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att kommunstyrelsen ges i uppdrag att utse representanter från nuvarande majoritet och opposition att ingå i styrgruppen för Fairtrade city i Järfälla.

Christina Rapp Lundahl
Kommundirektör

Emelie Grind
Samhällsbyggnadsdirektör

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsens beslut:
Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktiges beslut:
Samtliga nämnder